

тазъ ожесточена международна борба за обладание международнитѣ тържища нашата държава да отвоюва своето вътрѣшно естествено развитие абсолютно не може; за това тя нѣма нито достатъчно полититески нито достатъчно културни сили. Въ това отношение нашата държава служи и ще служи поле за съперничеството на международнитѣ стоки и въ бѣдѣщето я заплашва пълна економическа съсипия. Тукъ може да помогне само държавата и обществото въ своята съвокупность, като обърнатъ своитѣ усилия на създаване таквозъ производство, продуктитѣ на което поне вътрѣ въ страната могат да издържатъ съперничеството на чуждитѣ стоки. За това, разбира се, трѣба голѣма енергия цѣлесообразний расходъ на държавнитѣ и общественнитѣ средства, изисква се развитието на културнитѣ сили и общественната инициатива. Впрочемъ този въпросъ може да даде поводъ къмъ недоразумения и опаки тълкувания и за сега по добръ да го оставимъ.

„И тъй въ краткъ казано — нашата държава по своето развитие и по своето положение среди културнитѣ народи, влиянието на които подиръ освобождението се повече и повече испытва, за развитието на классовия антагонизмъ и съсловнитѣ подразделения не обладава нуждитѣ за това вещественни средства и да ги създаде въ бѣдѣщето неможе — понѣ въ блиско бѣдѣще. Едно отъ остественнитѣ свойства на нашия вътрѣшенъ животъ остава си политическата равноправность на гражданитѣ; т. е. нашата държава по своето естество е демократическа и друго да бѣде не може.

„Впрочемъ да желаемъ противното е съвършенно безполезно. И ето по кои причини. Человѣчеството се развива по извѣстни естествени закони и щомъ то встъпи въ естественниятъ законъ отъ своето развитие, да го спре нищо не може. Съврѣмненото човѣчество безъ сѣко съмнение крачи по пътя къмъ демократизма въ съврѣмнения и научния смисълъ на думата. Доказателства за това ни представлява най новата история на европейскитѣ народи. Сега, когато ний пишемъ тѣзи редове, човѣчеството вълнуватъ народитѣ, на знамената на които е написано обща абсолютна политическа равноправность. За единъ народъ, който не мисли да се крие отъ влиянието на общочовѣческия прогресъ задъ китайски стени и който стѣпя въ кръга на културнитѣ народи въ такъви фазисъ отъ тѣхното развитие, за този народъ естествения законъ на соб-